

UCHWAŁA Nr / /19
Rady Miejskiej w Brusach
z dnia kwietnia 2019 roku

w sprawie wyrażenia zgody na wzniesienie pomników upamiętniających 6 osób związanych z gminą Brusy i zamordowanych przez NKWD w 1940 roku.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2019 r. poz. 506)

Rada Miejska

uchwała, co następuje:

§ 1.

1. Wyraża się zgodę na wzniesienie pomników upamiętniających 6 osób związanych z gminą Brusy i zamordowanych przez NKWD w 1940 roku, poprzez posadzenie Dębów Pamięci wraz z umieszczeniem tablic pamiątkowych wzdłuż ul. Wojskiego Polskiego w Brusach, na działce nr 1664/2, obręb geodezyjny **Brusy**.
2. Lokalizację pomników określa załącznik nr 1 do uchwały.
3. Tablice, o których mowa w ust. 1 stanowią załącznik nr 2 do uchwały.

§ 2.

Środki na wzniesienie pomników zostaną zapewnione w budżecie gminy na rok 2019.

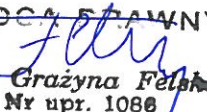
§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Brus.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Sprawdzono pod względem
formalno-prawnym

RADCA PRAWNY

Grażyna Felśka
Nr upr. 1086

Uzasadnienie:

Działając we współpracy z przedstawicielami Międzynarodowego Motocyklowego Rajdu Katyńskiego Gmina Brusy dołączyła do programu „Katyń... ocalić od zapomnienia”. Planowane jest posadzenie alei dębów upamiętniających 6 osób związanych z gminą Brusy i zamordowanych przez NKWD w 1940 roku. Przy każdym z drzew umiejscowiona zostanie tabliczka. Wzory tablic, opracowane zostały zgodnie z certyfikatami otrzymanymi od Komitetu Organizacyjnego Programu „KATYŃ... ocalić od zapomnienia.

Głównym celem programu „Katyń... ocalić od zapomnienia” jest upamiętnienie ofiar Zbrodni Katyńskiej wymordowanych przez NKWD na rozkaz Stalina poprzez posadzenie 21.857 Dębów Pamięci i zagwarantowanie im zbiorowej, pokoleniowej pamięci. Każde z drzew będzie upamiętniało jedną zamordowaną osobę z listy katyńskiej która zginęła w Katyniu, Twerze lub Charkowie, według zasady jeden Dąb to jedno nazwisko, stanie się swoistym żywym pomnikiem.

Program „Katyń... ocalić od zapomnienia” stwarza wspaniałą okazję do zaszczerpienia młodemu pokoleniu pamięci o tragicznej historii wojny, widzianej przez pryzmat losów konkretnego człowieka i jego najbliższych.

Osoby związane z Gminą Brusy, zamordowane przez NKWD w 1940 r.

- **Ignacy Borzyszkowski** – przodownik Policji Państwowej, w 2007 r. pośmiertnie awansowany na stopień aspiranta Policji Państwowej. Syn Antoniego i Marianny z Pelplińskich, ur. 2 lutego 1893 r. w Kruszynie. W I wojnie w armii niemieckiej. W policji od 12 sierpnia 1920 r. Służbę pełnił w Toruniu, Warszawie, od 1 stycznia 1929 r. do 10 stycznia 1933 r. w bryg. ochronnej przy Marszałku Józefie Piłsudskim. Od 15 kwietnia 1936 r. w Policji m. Poznania. We wrześniu 1939 r. kmtd plut. w V Komis. m. Poznania. Przodownikiem mianowany 1 stycznia 1930 r. Odznaczony MDzON (Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości), BMzaDSł (Brazowym Medalem „Za długoletnią służbę”).

Zamordowany przez NKWD strzałem w tył głowy w Twerze w 1940 r.

Zarejestrowany pod nr 9647 na Liście Bohaterów zgłoszonych w Programie "KATYŃ... OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA". Dla uhonorowania Dębem Pamięci w Brusach przyznano certyfikat nr 4878/9052/WE/2019.

- **Jan Czapiewski** – chorąży, w 2007 roku pośmiertnie awansowany na stopień podporucznika. Syn Teodora i Elżbiety z Rakowskich, ur. 22 września 1901 r. w Kosobudach, pow. chojnicki. Uczestnik wojny 1920 r. Absolwent Centralnej Szkoły Strzelców w Toruniu. W 1934 r. przeniesiony z baonu KOP „Dederkały” (Korpus Ochrony Pogranicza) do OSPiech w Osowcu. Odznaczony BKZ (Brazowym Krzyżem Zasługi). Żonaty z Janiną z Ossowskich, miał córkę Reginę i syna Janusza. Mieszkał w Dederkałach.

Zamordowany przez NKWD strzałem w tył głowy w Katyniu w 1940 r.

Zarejestrowany pod nr 8826 na Liście Bohaterów zgłoszonych w Programie "KATYŃ... OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA". Dla uhonorowania Dębem Pamięci w Brusach przyznano certyfikat nr 4879/8168/WE/2019

- **Władysław Kuczma** – podporucznik piechoty rezerwy, w 2007 r. pośmiertnie awansowany na stopień porucznika. Syn Ignacego i Anny z d. Jagsch, ur. 30 września 1910 r. w miejscowości Bielawo, woj. pomorskie. Absolwent seminarium nauczycielskiego i SPRPiech (Szkoły Podchorążych Rezerwy Piechoty) - 1932. Odbył ćwiczenia rezerwy w 65 pp jako dca plut. (1937). W 1938 r. przydzielony do 1 baonu strz. (batalionu). W 1939 r. dca II plut. 2 komp. baonu ON „Czersk”, ranny pod Grudziądzem. Studiował w Instytucie Robót Ręcznych w Warszawie. Nauczyciel w Szkole Powszechnej w Czyczkowach. Zamordowany przez NKWD strzałem w tył głowy w Charkowie w 1940 r.

Zarejestrowany pod nr 6730 na Liście Bohaterów zgłoszonych w Programie "KATYŃ... OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA". Dla uhonorowania Dębem Pamięci w Brusach przyznano certyfikat nr 4880/5876/WE/2019

- **Jan Kuich** – starszy posterunkowy Policji Państwowej, w 2007 r. pośmiertnie awansowany na stopień aspiranta Policji Państwowej. Syn Leona i Rozalii z Markiewiczów, ur. 5 stycznia 1892 r. w Sypniewie. W policji od 1920 r. Początkowo służbę pełnił na Posterunku w Chojnicach, od czerwca 1927 r. pracował na Posterunku w Brusach, gdzie pracował jeszcze we wrześniu 1939 r.

Zamordowany przez NKWD strzałem w tył głowy w Twerze w 1940 r.

Zarejestrowany pod nr 11148 na Liście Bohaterów zgłoszonych w Programie "KATYŃ... OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA". Dla uhonorowania Dębem Pamięci w Brusach przyznano certyfikat nr 4881/10655/WE/2019.

- **Jan Rygwelski** – podporucznik rezerwy, w 2007 roku pośmiertnie awansowany na stopień kapitana. Syn Antoniego i Walerii z Hamerskich, ur. 10 września 1908 r. w Brusach, pow. chojnicki. Absolwent seminarium nauczycielskiego w Wągrowcu i SPRPiech (Szkoły Podchorążych Rezerwy Piechoty) w Grudziądzu (1930). Podporucznikiem mianowany 1 grudnia 1932 r., przydzielony do 57 pp. Zmobilizowany do 68 pp. Odznaczony SKZ (Srebrnym Krzyżem Zasługi). Nauczyciel w szkole powszechnej w Czarnkowie, kmtd hufca ZHP. Żonaty z Pelagią z Szymenderów, miał córkę Marię i syna Jana.

Zamordowany przez NKWD strzałem w tył głowy w Katyniu w 1940 r.

Zarejestrowany pod nr 4767 na Liście Bohaterów zgłoszonych w Programie "KATYŃ... OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA". Został uhonorowany Dębem Pamięci, certyfikat nr 2610/3737/WE/2010, posadzonym przy Powiatowym Zespole Szkół nr 1 w Kościerzynie. Dąb w Brusach posadzony zostanie pod tym samym numerem.

- **Edmund Bolesław Wróblewski** kapitan rezerwy Wojska Polskiego 66 pułku piechoty, przemysłowiec.

W 2007 roku pośmiertnie awansowany na stopień majora.

Urodzony 14 marca 1898 r. w Brusach, pow. Chojnicki w rodzinie Jana (przemysłowiec) i Józefy Kreft. Żonaty z Dawidą z Brzoskowskich, miał pięć córek.

W latach 1909-1917 uczęszczał do gimnazjów w Pelplinie, Friedlandzie, Chojnicach i Duderstacie, gdzie otrzymał świadectwo dojrzałości. W trakcie nauki w gimnazjum w Chojnicach należał do Towarzystwa Filomatów. 2 marca 1917 r. wcielony do armii niemieckiej i odkomenderowany do półrocznej szkoły w Hamersztynie.

Przydzielony 10 grudnia 1917 r. do 5 kompanii zapasowej km w 129 pp, w składzie pułku w czerwcu 1918 r. walczył na froncie francuskim m.in. pod Soisson. 3 lipca tego roku dostał się do niewoli francuskiej. 20 grudnia 1918 r. zgłosił się jako ochotnik do biura rekrutacyjnego Armii Polskiej we Francji. Początkowo pracował w tym biurze – zajmował się agitacją wśród jeńców – Polaków, zachęcając ich do wstępowania w szeregi Armii Polskiej. Od lutego 1919 r. służył w 6 kompanii instruktorskiej w Potigny – Ussy (był to kurs dla dowódców plutonu). 15 maja 1919 r. objął funkcję szefa kompanii km w formującym się 21 Pułku Strzelców Polskich. 20 czerwca mianowany podporucznikiem (do 1920 r. występował pod przybranym nazwiskiem Edmund Wachowiak). Po przyjeździe do Polski objął funkcję oficera łączności pułku. Od września 1919 r. do zakończenia wojny służył w 145 pułku strzelców (dotychczasowy 21 pułk strzel.) Jako oficer łączności oraz dowódca plutonu, kompanii km i kompanii strzeleckiej. Wyróżnił się w walkach na froncie. We wniosku na krzyż walecznych z 10 listopada 1920 r. napisano „Dn. 19 lipca 1920 r. III baon otrzymał rozkaz Dowództwa Dywizji [18 DP – J.K.] pozostania w forcie Dubno i wzmocnienia załogi tegoż fortu. Ppor. Wróblewski dca 11 kompanii, bronił ze swoją kompanią lewego odcinka fortu, który był zupełnie bez drutu. Tutaj ppor. Wróblewski okazał nadzwyczajną odwagę i energię, bo kiedy kolumny bolszewików szturmujące fort, wzmacniane przez auta

pancerne i kawalerię, przelatały środkowy odcinek i niszczyły nasze prawe skrzydło ppor. Wróblewski zaginając prawe skrzydło lewego odcinka bronił się bardzo dzielnie do zapadnięcia zmroku. Po zapadnięciu zmroku, kiedy resztki załogi fortu otrzymały rozkaz wycofania się ppor. Wróblewski z częścią swojej kompanii cofnął się na bagna Ikwy, tj. jedyna pozostała drogą odwrotu. Kiedy ludzie jego przez powtórny atak kawalerii zostali rozproszeni, on pozostawiając sam wśród bagien, przebiera się w chłopskie ubrania, przedzierając się tak przez front bolszewicki dotarł po 14 dniach pod Beresteczkiem do naszych placówek”.

Oprócz Krzyża Zasługi posiadał Medal Niepodległości.

Po opisanym wyczynie objął funkcję oficera prowiantowego III baonu w 145 pułku strzeleckim; poza tym pełnił funkcję dowódcy kompanii i adiutanta baonu. 1 maja 1921 r. odkomenderowany na kurs broni specjalnych w Chełmie. 10 lipca objął pluton, który następnie rozwinął jako kompanię broni specjalnych w 72 pp (dotychczasowy 145 pułk strzelecki) w Radomiu. Zwolniony 13 lutego 1922 r. na własną prośbę z Wojska Polskiego, objął po ojcu kierownictwo nad tartakami i cegielnią w Brusach. Jako oficer rezerwy pracował w miejscowych formach PW; był komendantem PW w okręgu Chojnice. 8 lutego 1924 r. został mianowany porucznikiem rezerwy ze starszeństwem od 1 czerwca 1919 r. i przeniesiony macierzyście do 66 pp (Grudziądz). W pułku tym odbył ćwiczenia rezerwy w 1928 i 1930 r. w charakterze dowódcy plutonu km. Dowódca 3 kompanii km porucznik J. Tarnowski w opinii z 22 czerwca 1928 r. pisał: „Bardzo dobry oficer jako organizator, instruktor, idzie z postępem wiedzy wojskowej, bardzo inteligentny, ambitny i koleżeński. W wysokim stopniu posiada poczucie obywatelskie – dobry patriota. Wybitnie honorowy i odważny. Dobra postawa schludny i ruchliwy. Zajmuje się i interesuje się sportem... Energiczny, pewny siebie, stanowczy i samodzielny. Posiada dużo inicjatywy. Działa dodatnio na podwładnych. Bardzo dobry instruktor i wychowawca, lubiany przez żołnierzy. Obowiązkowy, zna się bardzo dobrze na wyszkoleniu ckm i broni towarzyszących. W służbie i poza służbą zachowuje się jak przystoi na oficera. Nadaje się na dowódcę kompanii km. Wybitny oficer rezerwy”.

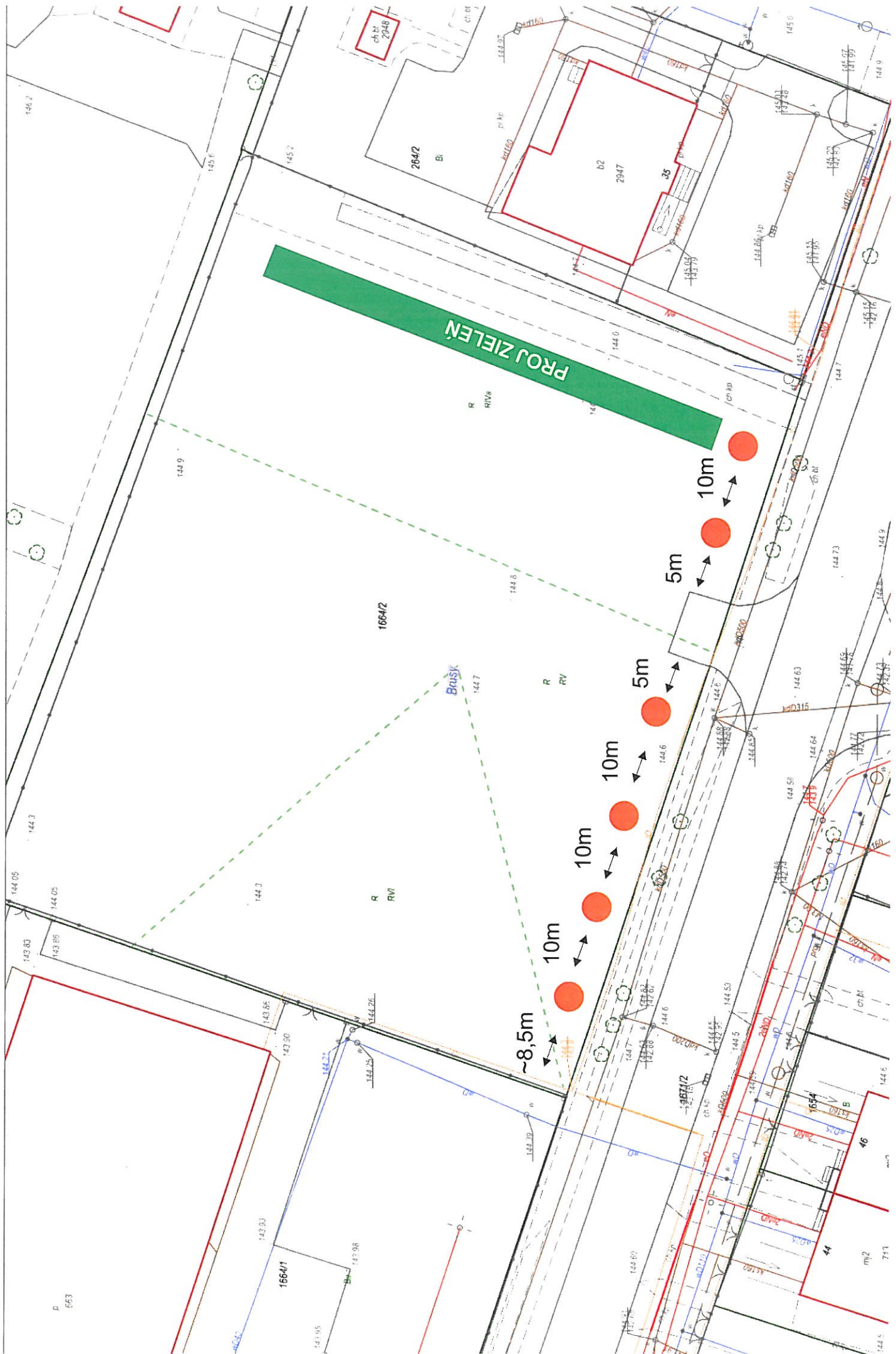
Podczas ćwiczeń w 1930 r. potwierdził, iż jest predystynowany na dowódcę kompanii. W 1932 r. otrzymał nominację na kapitana rezerwy ze starszeństwem od 2 stycznia tego roku. Jako dowódca kompanii potwierdził swe umiejętności podczas ćwiczeń w 66 pp w 1932 r. Opinia zastępcy dowódcy ppłk. dypl. Pokornego brzmiała: „Oficer traktujący służbę wojskową ideowo. Zaradny i sprytny, zupełnie dobry organizator... sumienny i dokładny”; zaaprobował ją dowódca pułku ppłk dypl. Leon Waclaw. Kpt. Wróblewski interesował się sportem, głównie pływaniem i piłką nożną, był również zapalonym myśliwym.

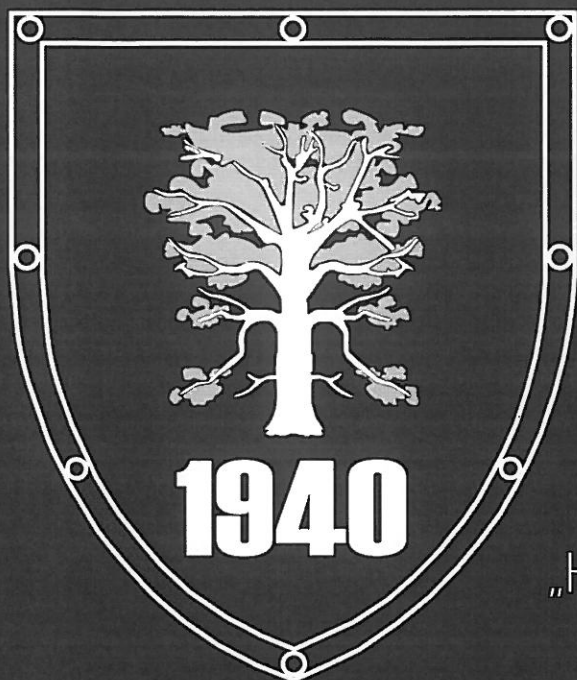
Uczestniczył w wojnie w 1939 r. W niewyjaśnionych okolicznościach dostał się do niewoli sowieckiej. Jego nazwisko znajduje się na liście jeńców wojennych, których NKWD ZSSR przekazało do dyspozycji NKWD w Smoleńsku (pismo nr 022/3 z 9 kwietnia 1940 r. poz. 16teczka personalna 4231) Wywieziony do Kozielska prawdopodobnie transportem VII (z 11 kwietnia) lub VIII (z 12 kwietnia 1940 r.) do Lasu katyńskiego i tam zamordowany. Ekshumowany z dołu śmierci do mogiły bratniej, prawdopodobnie drugiej i zidentyfikowany pod nr 1327. /źródło Wojskowy Przegląd historyczny – Pro Memoria/

Zarejestrowany pod nr 3338 na Liście Bohaterów zgłoszonych w Programie "KATYŃ... OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA".

Został uhonorowany Dębem Pamięci, certyfikatu nr 2652/2145/WE/2010, posadzonym przy Kolegium Miejskie Centrum Kształcenia Ustawicznego w Gdyni. Dąb w Brusach posadzony zostanie pod tym samym numerem.

Gmina Brusy posiada pozytywną opinię Instytutu Pamięci Narodowej w zakresie podejmowanej inicjatywy.

DAŁB PAMIĘCI

Program:
„Katyń... ocalić od zapomnienia”
nr 4880/5876/WE/2019

posadzony dla uhonorowania

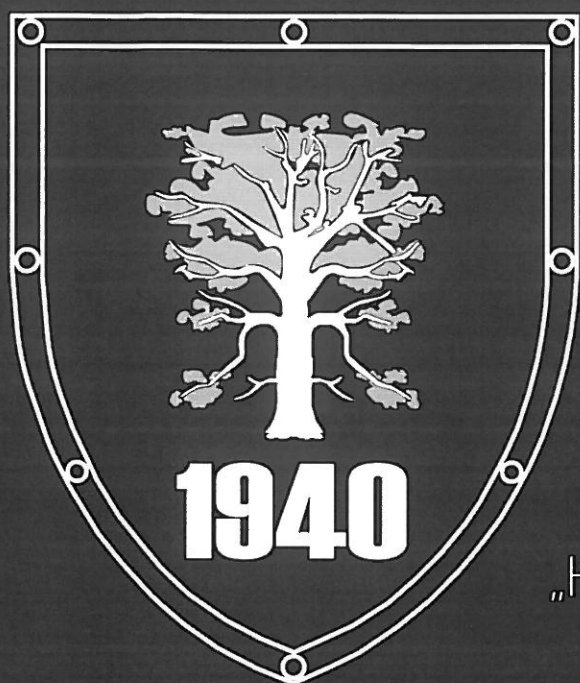
porucznika

Władysław Kuczmy

(ur. w 1910 roku w Bielawie,
zamordowanego przez NKWD
strzałem w tył głowy w Charkowie w roku 1940)

Spółeczność Miasta i Gminy Brusy

DAŁ PAMIĘCI

Program:
„Katyn... ocalić od zapomnienia”

nr 2652/2145/WE/2010

posadzony dla uhonorowania

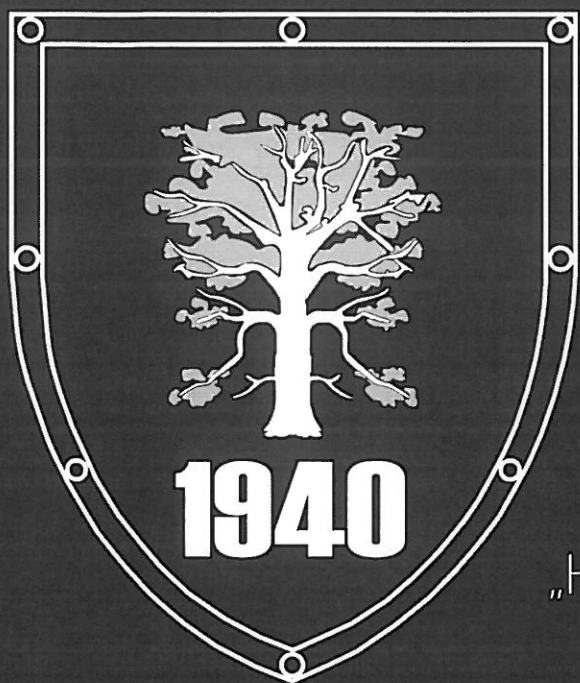
majora

Edmunda Wróblewskiego

(ur. 14 marca 1898 roku w Brusach,
zamordowanego przez NKWD
strzałem w tył głowy w Katyniu w roku 1940)

Spółeczność Miasta i Gminy Brusy

DAŁB PAMIĘCI

Program:
„Katyn... ocalić od zapomnienia”

nr 4878/9052/WE/2019

posadzony dla uhonorowania

aspiranta

Policji Państwowej

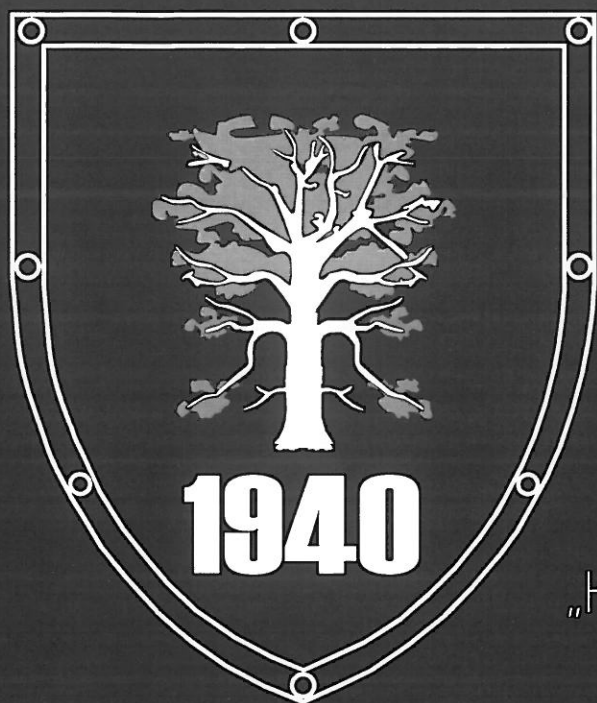
Ignacego Borzyszkowskiego

(ur. w 1893 roku w Kruszyńcu
zamordowanego przez NKWD
strzałem w tył głowy w Twerze w roku 1940)

Spółeczność Miasta i Gminy Brusy

DAŁB PAMIĘCI

Program:
„Katyń... ocalić od zapomnienia”
nr 4881/10655/WE/2019

posadzony dla uhonorowania

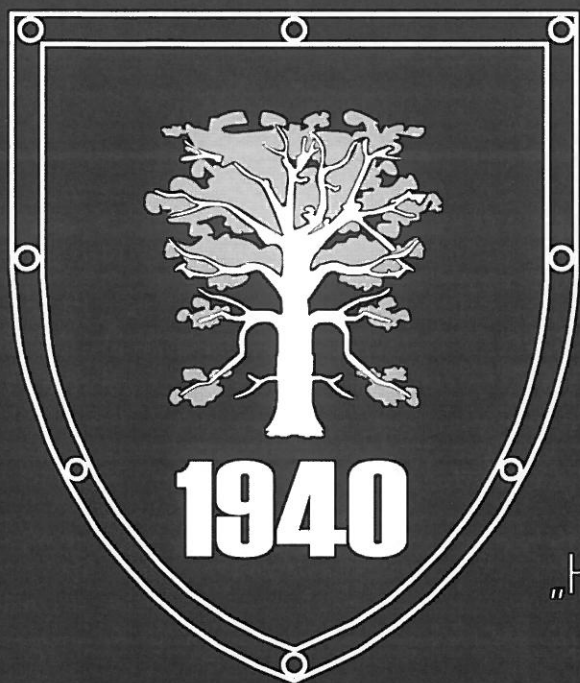
aspiranta
Policji Państwowej

Jana
Kuicha

(ur. w 1892 roku w Sypniewie
zamordowanego przez NKWD
strzałem w tył głowy w Twerze w roku 1940)

Spółeczność Miasta i Gminy Brusy

DAŁB PAMIĘCI

Program:
„Katyń... ocalić od zapomnienia”
nr 2610/3737/WЄ/2010

posadzony dla uhonorowania

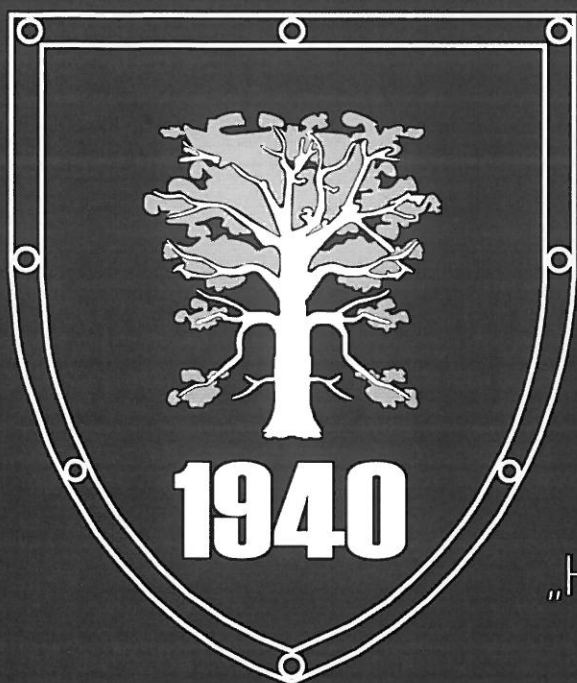
kapitana

Jana
Ryngwelskiego

(ur. 10 września 1908 roku w Brusach,
zamordowanego przez NKWD
strzałem w tył głowy w Katyniu w roku 1940)

Spółeczność Miasta i Gminy Brusy

DAŁB PAMIĘCI

Program:
„Katyń... ocalić od zapomnienia”
nr 4879/8168/WE/2019

posadzony dla uhonorowania

podporucznika

Jana
Czapiewskiego

(ur. w 1901 roku w Kosobudach
zamordowanego przez NKWD
strzałem w tył głowy w Katyniu w roku 1940)

Spółeczność Miasta i Gminy Brusy